

Warszawa, 2 marca 2018 r.

Pan
Jarosław Gowin
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Szanowny Panie Premierze,

w odpowiedzi na zaproszenie Pana Premiera sformułowane podczas spotkania z przedstawicielami Porozumienia Instytutów Naukowych PAN (PIN PAN), które miało miejsce na początku br. przekazuję projekt zatytułowany **Zasady zarządzania działalnością instytutów naukowych PAN.**

Projekt powstał w środowisku instytutów naukowych PAN, skupionych w Porozumieniu, zawiązanym w początkach grudnia 2017 roku, jako kontynuacja zespołu ds. horyzontalnej współpracy między instytutami naukowymi PAN i uniwersytetami (w tym koncepcji szkół doktorskich) powołanego przez Prezesa PAN prof. dr hab. Jerzego Duszyńskiego w połowie minionego roku. Efekty prac tego zespołu miał Pan Premier możliwość poznać podczas spotkania z Prezesem PAN i wszystkimi dyrektorami instytutów naukowych PAN w Pałacu Staszica, w lipcu 2017 roku. W PIN PAN działają obecnie 33 instytuty (28 członków i 5 obserwatorów).

Skupione w PIN PAN instytuty połączyła chęć wypracowania rozwiązań prowadzących do podwyższenia poziomu prowadzonych przez nas badań naukowych oraz przekonanie, że najlepiej służą temu autonomia i samorządność instytutów. Wierzymy, że reforma Polskiej Akademii Nauk będzie oznaczała jej dalszy rozwój i będzie służyła dobru polskiej nauki.

Przedstawiamy tu główne założenia idei ustawowego zwiększenia roli instytutów naukowych w obrębie Polskiej Akademii Nauk poprzez powołanie Zebrania Ogólnego Dyrektorów Instytutów Naukowych PAN (czyli instytutów) oraz Rady Dyrektorów stanowiącej emanację Zebrania Ogólnego Dyrektorów, na czele której stałby jej Przewodniczący.

Chcemy w ten sposób uzupełnić strukturę PAN o samorządowe ciała reprezentujące instytuty naukowe i stanowiące paralelę dla struktury korporacji, z takimi jej organami, jak Zgromadzenie Ogólne oraz Prezydium PAN.

Mimo że dyrektorzy instytutów naukowych PAN są zapraszani tak na Zgromadzenie Ogólne jak i posiedzenia odpowiednich wydziałów PAN z głosem stanowiącym w wielu istotnych dla Akademii kwestiach, zgadzają się co do konieczności powołania takiego forum jakim byłoby Zebranie Ogólne Dyrektorów. Stoimy bowiem na stanowisku, że zwiększenie wpływu instytutów naukowych PAN

na przyszłość Akademii, przyczyni się do rozwoju polskiej nauki, co wkrótce znajdzie odzwierciedlenie także w rankingach. To w instytutach Polskiej Akademii Nauk prowadzone są, niejednokrotnie na bardzo wysokim poziomie światowym, badania naukowe, to im zawdzięczamy naszą najnowszą wiedzę o człowieku i świecie. Zasadne jest, aby decydowały o sobie w większym stopniu. Skłonni jesteśmy dalej dyskutować nad formami i zakresem działania tak pomyślanego Zebrania Ogólnego Dyrektorów.

Założenia, które przedstawiamy, wypracowywaliśmy w toku długich dyskusji. Ich wyjściowa wersja była prezentowana na regionalnej konferencji poświęconej projektom reform PAN w Krakowie pod koniec ubiegłego roku i przekazana do wiadomości ścisłego Kierownictwa PAN a w kształcie obecnym dyskutowane podczas obrad Prezydium PAN w lutym br. i na warszawsko-łódzkiej konferencji regionalnej PAN. Zostały one podane do wiadomości wszystkich dyrektorów instytutów naukowych PAN. Wyrażamy przy tej okazji pozytywną opinię o korzyściach płynących z ożywczych dyskusji toczących się w PAN nad jej reformą.

Prosimy o rozważanie propozycji, aby Zebranie Ogólne Dyrektorów Instytutów Naukowych PAN już w Ustawie 2.0 znalazło się wśród instytucji ustawowo konsultujących fundamentalne dla funkcjonowania nauki kwestie, w tym rozwiązania legislacyjne. Bylibyśmy także zobowiązani, gdybyśmy mogli uczestniczyć w dalszych działaniach zmierzających do wypracowania optymalnych rozwiązań prawnych dla instytutów naukowych PAN.

Pozostając do pełnej dyspozycji Pana Premiera, łączę wyrazy najwyższego szacunku

prof. dr hab. Mikołaj Sokołowski

Dyrektor Instytutu Badań Literackich PAN

Przewodniczący Rady Porozumienia Instytutów Naukowych PAN

Zał. 1

Do wiadomości:

Prof. dr hab. Jerzy Duszyński
Prezes PAN

Zasady zarządzania działalnością instytutów naukowych PAN (projekt PIN PAN)

Podstawowym zadaniem instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk jest prowadzenie badań naukowych na światowym poziomie. Instytuty mogą się rozwijać i dążyć do doskonałości naukowej dzięki spełnieniu czterech warunków: autonomii, samorządności i osobowości prawnej oraz bezpośredniemu finansowaniu przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dysponując etatami badawczymi, przyznawanymi w trybie otwartych konkursów na czas określony dla adiunktów i profesorów wizytujących, stwarzają możliwość pozyskiwania naukowców z całego świata i osiągnięcia znaczących wyników naukowych dla uczonych z Polski. W krajowym systemie prowadzenia badań naukowych stanowią element komplementarny do uczelni akademickich. Zachowane zostają dotychczasowe zapisy ustawowe dotyczące pracowników instytutów naukowych PAN.

Instytuty naukowe PAN zachowują niezależność w prowadzeniu działalności naukowej, organizacyjnej i finansowej, zapewnianą przez obowiązujące prawo. Proponuje się zwiększenie podmiotowości i samorządności instytutów PAN. Przynależność instytutów do PAN stwarza możliwość monitorowania i oceny perspektyw długookresowych oraz ich bieżącej działalności przez Rady Kuratorów przy Wydziałach PAN. Zebranie Ogólne Dyrektorów Instytutów Naukowych PAN oraz Rada Dyrektorów Instytutów Naukowych PAN uzyskują umocowanie ustawowe jako organy Polskiej Akademii Nauk.

Do zadań Zebrania Ogólnego Dyrektorów i Rady Dyrektorów należy m.in. wspieranie instytutów PAN przy rozwiązywaniu problemów w bieżącej działalności, inspirowanie rozwoju naukowego instytutów i ich współpracy, przygotowywanie projektów działań i legislacji stwarzających korzystne warunki dla rozwoju nauki w Polsce, opiniowanie projektów reorganizacji i likwidacji instytutów PAN, udział w konsultacjach przeprowadzanych przez ministra właściwego do spraw nauki.

Poniższe zasady określają główne założenia proponowanych rozwiązań legislacyjnych:

1. Zasady działania Zebrania Ogólnego Dyrektorów i Rady Dyrektorów określa ustawa.

2. W skład Rady wchodzi Przewodniczący oraz 12. członków Rady. Pracami Rady kieruje Przewodniczący, którego w razie potrzeby zastępuje Wiceprzewodniczący wybrany spośród siebie przez członków Rady.

3. Dyrektorzy instytutów naukowych PAN wybierają spośród siebie 12 członków Rady Dyrektorów. Regulamin wyborów oraz podział miejsc pomiędzy instytuty z poszczególnych Wydziałów określa załącznik do Statutu Polskiej Akademii Nauk.

4. Członek Rady musi być urzędującym dyrektorem instytutu naukowego PAN. Zakończenie pracy na stanowisku dyrektora instytutu PAN skutkuje automatyczną utratą członkostwa w Radzie i wymaga przeprowadzenia wyborów uzupełniających.

5. Prezes powołuje Przewodniczącego Rady na 4-letnią kadencję. Kandydat na to stanowisko zostaje wyłoniony w otwartym konkursie przez 5-osobową komisję konkursową, w skład której wchodzi przedstawiciel Ministra, Prezes lub Wiceprezes PAN oraz trzy osoby wybrane spośród siebie przez urzędujących (w chwili ogłoszenia konkursu) członków Rady. Prezes PAN zawiera z wybranym Przewodniczącym Rady umowę o pracę na czas zajmowania tego stanowiska. Kadencja Przewodniczącego Rady ulega skróceniu w określonych ustawowo sytuacjach uniemożliwiających dobre wypełnianie obowiązków (śmierć, długotrwała choroba, prawomocny wyrok za ciężkie naruszenie prawa, inne) lub na skutek rezygnacji ze stanowiska.

7. Prezes odwołuje Przewodniczącego Rady przed końcem kadencji na wniosek kwalifikowanej większości 2/3 składu Rady (9 głosów za).

8. Przewodniczący Rady Dyrektorów wchodzi z urzędu w skład Prezydium PAN, zachowując zatrudnienie na stanowisku naukowym w swoim macierzystym instytucie PAN. Stanowiska Przewodniczącego Rady nie można łączyć z funkcją dyrektora instytutu PAN lub inną kwalifikującą do zasiadania w Prezydium PAN.

9. Przewodniczący Rady Dyrektorów zwołuje dwa razy do roku Zebranie Ogólne Dyrektorów, które przyjmuje sprawozdania z działalności Rady Dyrektorów oraz opiniuje propozycje dotyczące tworzenia, likwidacji oraz łączenia lub przekształcania instytutów.

10. Dyrektorzy instytutów naukowych PAN wyłaniani są w procedurze konkursowej. Konkurs przeprowadza powołana przez Radę Dyrektorów 5-osobowa komisja w składzie: 2 osoby z Rady Kuratorów, 2 przedstawiciele wybieranych przez Radę Naukową jednostki oraz 1 osoba wskazana przez Radę Dyrektorów. Komisja konkursowa na pierwszym posiedzeniu określa warunki konkursu i zasady jego przeprowadzenia (podobnie jak w obecnie obowiązującym trybie). Kandydaci powinni przedstawić swoje programy na specjalnym posiedzeniu Rady Naukowej

instytutu, która wyrazi opinię na ich temat. Po rozstrzygnięciu konkursu Rada Dyrektorów negocjuje warunki zatrudnienia, a Prezes PAN powołuje zwycięzcę konkursu na 4-letnią kadencję.

11. Rady Kuratorów monitorują i oceniają działalność naukową instytutów oraz ich perspektywy rozwojowe wg obecnie obowiązujących zasad. Skład Rad Kuratorów zostaje poszerzony poprzez podniesienie limitu wieku dla wchodzących w ich skład członków Akademii do ukończenia 75. lat.

12. Dyrektor instytutu w porozumieniu z Przewodniczącym Rady Kuratorów proponuje skład Międzynarodowego Komitetu Doradczego (MKD), który ocenia działalność i perspektywy rozwojowe instytutu w skali światowej. Skład MKD zatwierdza Wydział PAN, do którego przypisany jest instytut PAN.